

18

Ὁμολογία τῆς νήσου Μήλου

Χάρτης δίφυλλος

0,230×0,163

1819, Δεκεμβρίου 22

Μήλος

Ἡ κοινότης τῆς νήσου Μήλου δανείζεται παρὰ τοῦ Κωνσταντάκη Μπάου γρόσια χίλια ἐπὶ τόκῳ 12% ἐτησίως, ἀποδοτέα εἰς πρώτην ζήτησιν καὶ ἐκδίδει ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ τὴν παροῦσαν ὁμολογίαν, ἣν παραδίδει εἰς χεῖράς του.

Ὁμολογίας τῆς αὐτῆς κοινότητος Μήλου ἀποτελοῦν καὶ τὰ ἔγγραφα 15, τῆς 22 Ἰουλίου 1812, καὶ 17, τῆς 12 Ἰουλίου 1818.

Τὸ ἔγγραφον εἶναι ἐπίσημον, ἅτε φέρον ἀποτετυπωμένην τὴν σφραγίδα τῆς κοινότητος. Τὸ δάνειον ὅμως δὲν συνήφθη ἐν Μήλῳ ἀλλ' ἐν Σίφνῳ, διότι ὁ ὑπογράφων καὶ βεβαιῶν (στίχ. 13—16) οἰκονόμος μῆλου Βεργκάς, δηλοῖ ὅτι εἶναι ἀπεσταλμένος τῆς νήσου Μήλου (στίχ. 13). Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἔχει ἀπομακρυνθῇ ταύτης καὶ εὐρίσκεται ἐν Σίφνῳ. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι εἰς ἐπὶ τούτῳ συγκληθεῖσαν συνέλευσιν τῶν μελῶν τῆς κοινότητος ἀπεφασίσθη ἡ σύναψις δανείου, ἐπέμφθη δὲ εἰς Σίφνον εἰδικὸς ἀπεσταλμένος, ὁ οἰκονόμος Βεργκάς, ἵνα διαπραγματευθῇ καὶ συνάψῃ τὸ δάνειον. Οὗτος δέ, ἀνευρὼν δανειστὴν ἐν Σίφνῳ τὸν Κ. Μπάον καὶ συμφωνήσας μετ' αὐτοῦ τοὺς ὅρους, συνέταξε τὸ ἔγγραφον, ἀναγράψας ὡς τόπον συντάξεως τοῦ ἔγγράφου καὶ συνάψεως ἐπομένως τοῦ δανείου τὴν Μήλον. Τὸ κείμενον ὅμως τοῦ ἔγγράφου (στίχ. 1—11) δὲν ἔγραψεν αὐτὸς ἀλλ' ἄλλος, αὐτὸς δ' ὑπέγραψε μόνον. Θὰ ἠδύνατο βεβαίως νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι τῷ ἐδόθη τὸ ἔγγραφον ἑτοιμον, συντεταγμένον καὶ ἐσφραγισμένον ἐν Μήλῳ, αὐτὸς δὲ περιωρίσθη, λαβὼν τὰ χρήματα, νὰ θέσῃ τὴν ὑπογραφὴν του. Ἡ συνοδεύουσα ὅμως ταύτην πρόσθετος δήλωσις τοῦ Βεργκά μάχεται τὴν λύσιν αὐτήν· διότι διὰ τῆς δηλώσεως ὁ Βεργκάς βεβαιοῖ ὅτι συνεφώνησε μὲ τὸ κοινὸν ὅτι: *διὰ νὰ τελειώσουν τὴν δουλειὰ τοῦ κοινοῦ ἐσυμφώνησαν νὰ πληρώνομε μὲ δέκα πέντε τὰ ἑκατὸ εἰς αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν. Τὸ πληρώνομε δὲ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς γραφόμενον πληρώνομαι. Μὲ τὸ ε δὲν ἔχει ἔννοιαν. Διότι τὸ μόνον τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ νοῇ εἶναι, ὅτι συνεφωνήθη ἑξαιρετικῶς τόκος 15% διὰ τὸ δάνειον· πρᾶγμα ὅπερ θὰ ἀντετίθετο πρὸς τὸ κείμενον ἐν τῷ ὁποίῳ (στίχ. 5—6) ὁ τόκος τῶν χρημάτων ὀρίζεται 12%. Τὸ ἐν συνεχείᾳ ἐπομένως συμπέρασμα εἶναι ὅτι ὁ οἰκονόμος Βεργκάς ἐζήτησε καὶ ἔλαβε 15% ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου ὡς προμήθειαν ἀπὸ τὴν κοινότητα διὰ τὴν εὔρεσιν καὶ σύναψιν τοῦ δανείου. Καὶ τοῦτο μὲ τὴν δικαιολογίαν: καὶ μὴν εὐρίσκοντας διὰ νὰ δουλεύω τὸ κοινὸν μὲ τὸ ὕφος ὁποῦ λέγει ἄνωθεν (στίχ. 13—14).* Ἄλλην ἐρμηνείαν δὲν δύναμαι νὰ δώσω εἰς τὴν πρόσθετον δήλωσιν τοῦ Βεργκά.

Ὁ οἰκονόμος Βεργκάς εἶναι ἀπεσταλμένος τῆς νήσου Μήλου. Ὅπως προβῇ ἐπομένως εἰς τὴν σύναψιν δανείου, εἶχε τὴν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένην ἐξουσιοδότησιν. Αὕτη τῷ

ἔδόθη βεβαίως κατὰ τὴν συνέλευσιν τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος Μήλου, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη ἡ σύναψις τοῦ δανείου. Κατ' ἀκολουθίαν πρέπει νὰ τῷ παρεδόθησαν καὶ τὰ σχετικὰ ἔγγραφα τῆς νομιμοποιήσεώς του. Ἄν δὲ ἀπὸ τῆς μιᾶς πλευρᾶς ὄντως τῷ ἔδόθησαν ταῦτα, γεγονὸς εἶναι ἀπὸ τῆς ἄλλης πλευρᾶς ὅτι δὲν περιεσώθησαν. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ ἔξουσιοδότησις αὕτη νὰ τῷ ἔδόθη διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν παραδόσεως τῆς σφραγίδος τῆς κοινότητος εἰς ἔνδειξιν τοῦ συμβάντος. Τοῦτο βεβαίως ἀποτελεῖ ἀπλὴν εἰκασίαν, ἣν κάμνω ἐπεκτείνων κατ' ἀναλογίαν ὅσα εἰς τὴν Σῦρον συνέβαινον ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἔξουσίαν πρὸς χρῆσιν τῆς σφραγίδος ἐκ μέρους τοῦ *καντζιλιέρη*, ἥτις σημαντικῶς ἐνίστε περιορίζετο, ἀποδεικνύουσα τὴν σημασίαν τοῦ γεγονότος καὶ περὶ ἧς βλέπε Α. Θ. ΔΡΑΚΑΚΗ, *Ἡ Σῦρος ἐπὶ Τουρκοκρατίας*, Τόμος Α', ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου 1948, σελ. 217 ἐπ. Περὶ τῆς σημασίας ἣν εἶχεν ἡ κατοχὴ τῆς σφραγίδος, βλέπε, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς Σπέτσας, Π. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, *Δημοτικὴ διοίκησις ἐν Ἑλλάδι*, τόμ. 1ος, 2α ἔκδ., Ἀθῆναι 1859, σελ. 60 καὶ σημ. β' καὶ ὅμοιον τρόπον ρυθμίσεως εἰς τὰ γραπτὰ ἔθιμα Νάξου τοῦ ἔτους 1810, κεφ. Β', ιστ' («Θέμις» Σγούτα 5, Ἀθῆναι 1852, σελ. 146 = ΖΕΠΩΝ, *Jus graecoromanum* 8, Ἀθῆναι 1931, σελ. 534). Περὶ τοῦ ὅτι ἡ σφραγὶς τῆς Σκοπέλου Ὑδρας *συνίστατο ἀπὸ τέσσαρα κόμματα*, βλέπε ἔγγραφον 428 (Ε) ἐκδιδόμενον ὑπὸ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, *Ἡ Πολιτικὴ Δικαιοσύνη κατὰ τὴν ἐλληνικὴν Ἐπανάστασιν*, Ἀθῆναι 1941, σελ. 410. Περὶ τῆς Ὑδρας ὅρα καὶ Ι. ΛΥΚΟΥΡΗ, *Ἡ Διοίκησις καὶ Δικαιοσύνη τῶν τουρκοκρατουμένων νήσων Αἴγινα - Πόρος - Σπέτσαι - Ὑδρα κλπ.* Ἀθῆναι 1954, σελ. 103β.

Τὰ ὅσα ἔξ ἀφορμῆς τῶν ἐγγράφων 15 καὶ 17 γράφω ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀντίληψιν ἂν τὸ κοινὸν τῆς Μήλου ἀπετέλει νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου πλήρως διαμορφωμένον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, δὲν μεταβάλλονται διὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου, διότι ἐν στίχῳ 2 λέγεται: *δηλοποιούμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν προεσιῶτες καὶ ἐπίτροποι*, οὔτινες ἐν στίχοις 6 — 7 προσθέτουν: *ὅθεν ὑποσχόμεθα ὅλοι κοινῶς νὰ τοῦ τὰ εὐχαριστήσωμεν εἰς πρώτην του ζήτησιν*, ἰδρυομένης διὰ τῆς τελευταίας ταύτης φράσεως εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς τῶν *προεσιῶτων καὶ ἐπιτρόπων* πρὸς ἀπότισιν τοῦ χρέους. Ἐπομένως ὁ Βεργκᾶς ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς κοινότητος μὲν συνηλλάγη, ὑπεχρέωσεν ὅμως ἀλληλεγγύως τοὺς *προεσιῶτας καὶ ἐπιτρόπους*.

σφραγὶς
τῆς
Μήλου

- 1 διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν κοινῆς καὶ ἐνσφραγίστου ὁμολογίας
- 2 δηλοποιούμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν, προεσιῶτες καὶ ἐπίτροποι
- 3 τῆς νήσου μήλου ὅτι ἐλάβομεν διὰ χρεῖαν καὶ ἀνάγκην τοῦ
- 4 κοινοῦ μας παρὰ τοῦ σινιὸρ κωνσταντάκη μπάου γρόσια τὸν ἀριθμὸν